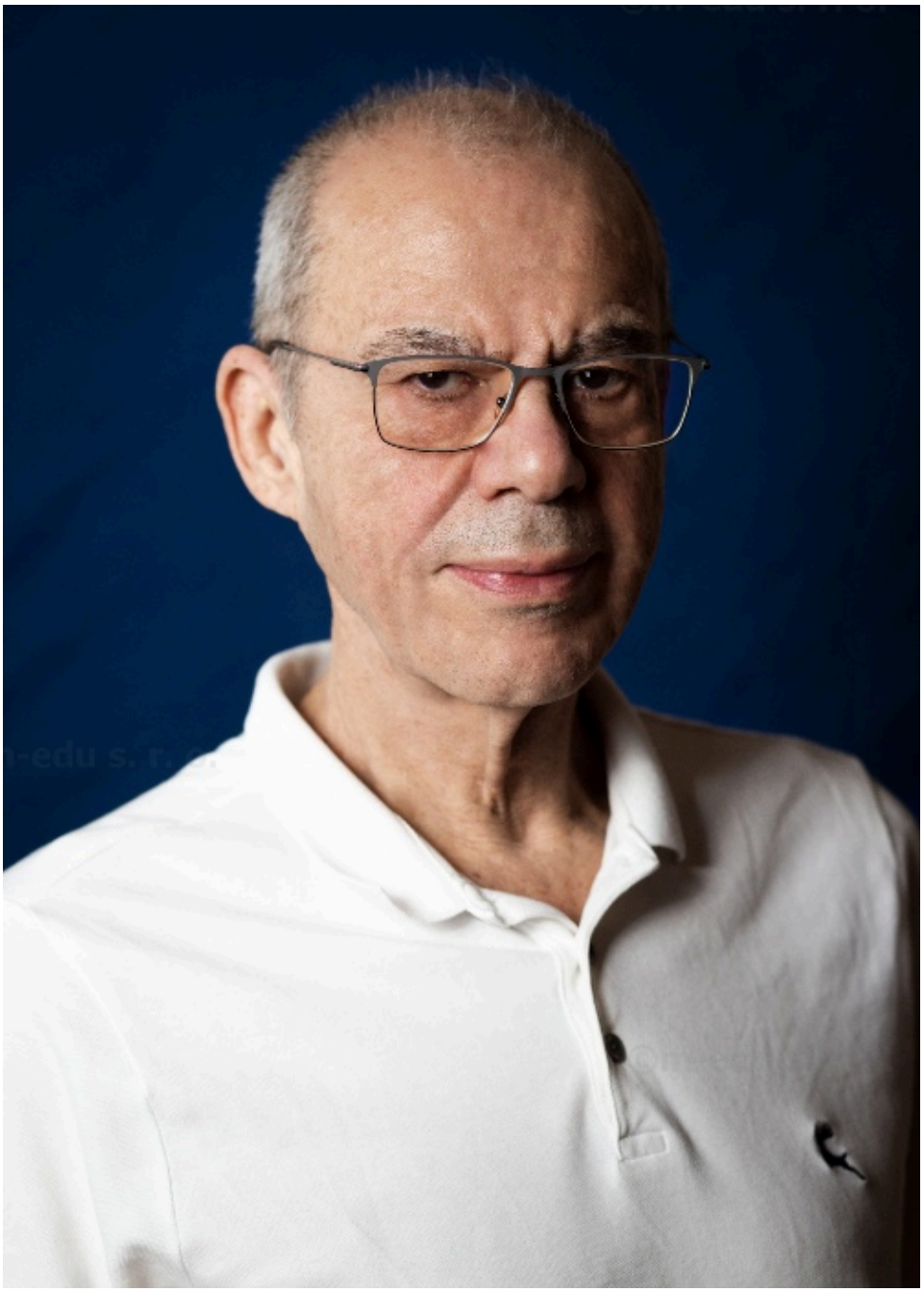
Rozhovor s osobnosťou mesiaca
prof. MUDr. Petrom Turčánim, PhD., FAAN

Prof. MUDr. Peter Turčáni sa narodil v Bratislave. Vyštudoval Lekársku fakultu Univerzity Komenského v Bratislave. Po skončení vysokoškolského štúdia sa stal interným ašpirantom Ústavu experimentálnej farmakológie SAV. Taktiež bol vedeckým pracovníkom I. neurologickej kliniky LF UK v Bratislave. Počas tohto obdobia obhájil titul kandidáta vied na Lekárskej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

V nasledujúcom roku prijal ponuku práce na neurologickej klinike *Keio University* v Tokiu, kde pôsobil dva roky. Ďalším zahraničným pôsobiskom sa mu stala neurologická klinika Univerzity Friedricha Wilhelma (*Neurologische Klinik, Friedrich Wilhelms Universität*) v Bonne.



Po návrate na Slovensko pôsobil na I. neurologickej klinike LF UK v Bratislave najskôr ako vedecký pracovník, potom ako odborný asistent. Stal sa členom výboru *European Association for Clinical Neuropharmacology*, členom výboru *Research Group on Neurocritical Care of World Federation of Neurology* a generálnym sekretárom *Paneuropean Society of Neurology.*

V roku 1993 habilitoval v odbore neurológia. O štyri roky neskôr bol vymenovaný za profesora Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a za zástupcu prednostu I. neurologickej kliniky LF UK v Bratislave.

Neskôr sa stal členom Prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti, prodekanom pre vedu a výskum na LF UK v Bratislave a členom výboru Slovenskej neurologickej spoločnosti. Získal tiež post predsedu Vedeckej rady Slovenskej lekárskej komory a predsedu Komisie pre lieky ŠÚKL, stal sa členom výboru Slovenskej neurologickej spoločnosti.

Od roku 2008 zastáva pozíciu prednostu I. neurologickej kliniky LF UK v Bratislave a hlavného odborníka MZ SR pre neurológiu.

Je členom *American Academy of Neurology*, *American Heart Association – Stroke Council*, *European Academy of Science and Art*, Slovenskej neurologickej spoločnosti a Spoločnosti klinickej farmakológie.

*Publikačná činnosť***:** Je autorom a spoluautorom troch vedeckých monografií, štyroch vysokoškolských učebníc a 703 vedeckých a odborných prác v domácich a zahraničných časopisoch. Má 5 027 citácií (*Web of Science*).

*Významné granty a projekty***:** Je hlavným riešiteľom a spoluriešiteľom 14 domácich, dvoch zahraničných grantov a projektov, dvoch štrukturálnych fondov, z čoho sú najvýznamnejšie Molekulárne mediátory účinkov fyzickej aktivity
a karnozínu u pacientov s preklinickými a včasnými štádiami.

*Objavy, vynálezy, medicínske výkony a postupy***:** držiteľ troch patentov**,** vybudovanie Centra excelentnosti pre cievne mozgové príhody.

Pán profesor, čo vás priviedlo k medicíne a špeciálne k neurológii?

Napriek tomu, že pochádzam z právnickej rodiny a od detstva ma zaujímali predovšetkým prírodné vedy ako matematika, fyzika a astronómia, rozhodol som sa pre medicínu, ktorá ma lákala možnosťou hľadať odpovede na množstvo nezodpovedaných otázok o ľudskom organizme s jasne definovaným cieľom – vyliečiť. Na neurológii ma najviac fascinuje jej univerzálnosť, exaktnosť a orientácia na odhaľovanie podstaty mechanizmov a procesov zodpovedných za riadenie takého zložitého systému, ako je človek.

Veľa rokov sa venujete liečbe pacientov so *sclerosis multiplex*. Ako vnímate toto ochorenie? Môže viesť pacient s týmto ochorením plnohodnotný a šťastný život?

Vnímam ho ako výzvu. Výzvu pre neurológiu, resp. neurovedy, pretože napriek intenzívnemu výskumu dodnes presne nepoznáme etiopatogenézu roztrúsenej sklerózy. Výzvu pre lekárov starajúcich sa o pacientov s roztrúsenou sklerózou, ktorí musia neustále optimalizovať manažment svojich pacientov vo svetle rýchlo pribúdajúcich nových poznatkov. A tiež je to výzva pre samotných pacientov, ktorí sa musia naučiť žiť s týmto závažným ochorením. S tým súvisí aj odpoveď na druhú časť vašej otázky. Roztrúsená skleróza je síce stále kategorizovaná ako nevyliečiteľné ochorenie, no je liečiteľná, a preto som presvedčený, že väčšina pacientov má reálnu šancu prežiť plnohodnotný život. Či šťastný, to je už komplikovanejšie. Závisí to od vnútorného nastavenia pacienta, pretože každý je sám strojcom svojho šťastia.



Čo je podľa vás najdôležitejšie v prístupe k pacientovi, ktorému bola práve diagnostikovaná *sclerosis multiplex*, aby ste získali jeho dôveru a motivovali ho k spolupráci?

Poskytnutie pravdivej a kvalifikovanej informácie o ochorení a jeho zdravotných, pracovných a sociálnych konzekvenciách a súčasne načrtnutie možnosti liečby a celý proces komplexnej starostlivosti, ktorý v súčasnosti vieme na Slovensku poskytnúť. Tak ako pri iných vzťahoch sa mi aj vzťah pacient-lekár založený na pravdivých a úplných informáciách zdá najlepší.

Vedeli by ste priblížiť našim čitateľom projekt rehabilitačných centier určených pre pacientov so *sclerosis multiplex*, ktorému sa venujete?

Starostlivosť o pacienta s RS si vyžaduje skutočne komplexný prístup zahŕňajúci popri včasnej diagnostike, včasnej iniciácii liečby a pravidelnom monitorovaní priebehu ochorenia aj špecifickú neurorehabilitáciu a tiež resocializáciu minimalizujúcu riziko sociálnej izolácie pacienta a vyčlenenia z pracovného procesu. Bez zveličovania možno povedať, že diagnostika, dostupnosť najmodernejšej liečby a monitoring pacientov je na veľmi dobrej európskej úrovni. Čo nám však chýba, je špecifická neurorehabilitácia a resocializácia. Reálnu šancu odstrániť tento nedostatok vidím v aktuálne prebiehajúcej optimalizácii siete nemocníc. Predstava o koncentrácii tzv. následnej starostlivosti na komunitnú úroveň spolu s relatívne vysokým objemom finančných prostriedkov z fondu obnovy vytvára priestor pre vznik širokej siete neurorehabilitačných centier pre pacientov s chronickými neurologickými ochoreniami, ako je napr. roztrúsená skleróza alebo Parkinsonova choroba. Rokovania na túto tému prebiehajú na úrovni Ministerstva zdravotníctva SR a som rád, že tak zo strany ministerstva, ako aj zo strany zainteresovaných odborných spoločností cítim podporu.



Je o vás známe, že aj napriek vysokému pracovnému vyťaženiu vždy vítate pacientov s úsmevom. V čom spočíva tajomstvo vašej trpezlivosti, láskavosti a energie?

Mám to šťastie, že robím prácu, ktorá ma baví a teší, či je to práca so študentami, výskum alebo starostlivosť o pacienta. Je preto ľahké byť usmiaty a trpezlivý aj v stresových situáciách, ktoré sú bežnou súčasťou každodenného života.

***Sclerosis multiplex* sa väčšinou diagnostikuje v produktívnom veku a zasiahne človeka vo všetkých oblastiach jeho života. Ste svedkami veľkých životných príbehov vašich pacientov. Ktorý pacient bol pre vás najväčšou výzvou?**

Neviem sa jednoznačne vyjadriť. Každý pacient má svoj individuálny príbeh, ktorý je v danom okamihu tou najväčšou výzvou.

Práca lekára, neurológa je veľmi náročná a stresujúca. Prezraďte nám na záver niečo zo svojej životnej filozofie. Čo vás napĺňa šťastím, ako relaxujete a kde dobíjate baterky?

Mojím hobby je stále klinika, na ktorej pracujem a tu trávim najviac času. Aj po pracovnej dobe, pretože ak chcem niečo naštudovať alebo napísať, tu sa mi pracuje najlepšie. Snažím sa aj nezanedbávať fyzickú aktivitu – behám, rád chodím po kopcoch, najradšej mám Roháče. Od detstva ma fascinuje Dunaj, teraz už nejazdím na skife, ale aj zapádlovať si v kanoe na Dunaji je fantastický relax.

Ďakujeme vám za rozhovor
Odborná redakcia SM News